

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ט אלול תשפ"א | דף היומי בבלי: ביצה ו | דף הכולל: סוכה ל.
דף היומי בהלכה: מסעיף ג' עד סעיף ד'.
מוסר: זכור למרים - פרק כ' מ"ונראה עוד לבאר" עד "ונחזור עתה לעניננו".
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק יט 'והנה גמילות חסדים' עד 'ונחזור לענין השבת'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

הקב"ה חיפש ימי רצון בשביל שנוכל לזכות במשפט!!! | לפתע נשמעה צעקה בבית הכנסת: "שטן, צא החוצה!!"
| עד מתי מותר לברך "לשנה טובה תכתב"? | מדוע סובב הרבי מוויזניץ זי"ע את חוט הווילון סביב אצבעו
באמצע ברכת 'מלוד'? | ומה אירע לבחור שקיבל ברכה "לשנה טובה תכתב ותחתן"? | 2227

"דודי לי"

פעם באו זוג הורים ורצו להיכנס למרן רה"י. ר' יצחק לוינשטיין
אמר להם: "כבר הסתיימה קבלת הקהל". אמרו לו: "לא באנו
להתייעץ, רק רצינו להגיד לו תודה רבה". הם נכנסו, אמרו תודה רבה
ויצאו. ר' יצחק הבין שהיה פה משהו. הוא שאל אותם מה קרה?

"דודי לי" - אבא מלוח אותנו לבקש סליחה מהמלך | מתוך שיחת הגה"צ רבי חזקיהו יוסף מיישקובסקי שליט"א

לעזור.

אמר לנו ראש הישיבה, אני אתן לכם ברכה, אבל אני רוצה
לתת לכם גם עצה: תראו, כשאתם תופסים אותו בגניבה אצל
מישהו זר, דבר אחד תגידו לו ותתקשו על זה - אתה הולך
לבקש ממנו סליחה - אבל, אל תתנו לו ללכת לבד, להיפך, תראו
לו שאתם דואגים לו ואוהבים אותו, אנחנו הולכים ביחד אתך,
אבא מצד אחד ואמא מהצד השני, אנחנו גם נסביר את הכל, אבל
אתה בא לבקש סליחה.

המשיכו ההורים וסיפרו: לא האמנו שזה יעזור. כבר קיבלנו
כ"כ הרבה עצות ותחבולות שכבר עשינו והפכנו את כל העולם,
אז מזה הוא יבהל?! אבל אם מרן הרב שטיינמן אומר ודאי שלא
נפסיד.

וכמו מטה קסמים! בפעם הראשונה שאמרנו לו את זה - היינו
בטוחים שהוא יצחק עלינו, אבל הוא החל לבעוט ולהשתולל,
אני מוכן שתהרגו אותי... אבל אני לא מסוגל לבקש סליחה. מה
אני אגיד, שאני גנב?!... אמרנו לו, לא יעזור לך כלום. אנחנו לא

סיפר לי הרה"ג ר' יצחק לוינשטיין זצ"ל נאמן ביתו של מרן
רה"י זי"ע: פעם באו זוג הורים שרצו להיכנס להתייעץ עם מרן
רה"י. והוא אמר להם - זה כבר מאוחר, נגמר זמן הקבלת קהל
והראש ישיבה כבר החל ללמוד.

אמרו לו, אנחנו לא רוצים להתייעץ אתו, אנחנו רק רוצים
להגיד לו תודה רבה - וללכת. הוא שאל אותם - זה הכל? כן,
מבטיחים לך... הם נכנסו, אמרו תודה רבה לרה"י, ויצאו.

הוא הבין שהיה פה משהו... הוא שאל אותם מה קרה, מה
בדיוק היה? והם סיפרו לו:

היה לנו ילד קטן - גנב. אם זה היה מסתכם בגניבות מאבא, נו.
אבל הוא גנב במכולת, ומכל מיני אנשים... והיו לנו בזיונות נוראיים
שאין לתאר ולשער. מה עושים??? היינו אצל כל הפסיכולוגים,
הלכנו לכל היועצים הכי גדולים, הלכנו בטוב והלכנו ברע - ושום
דבר לא עזר.

כבר היינו בייאוש. לא חשבנו שאפשר לעשות משהו. ובצר לנו
באנו למרן ראש ישיבה זי"ע א לבקש ברכה. ברכה תמיד יכולה

שהקב"ה יוצא לקראתנו ונותן לנו לעשות תשובה. אצל ירמיהו כתוב שהוא אמר לבני דורו לחזור בתשובה, ואמרו לו אנחנו מתביישים, אמר להם, כלום לא אצל אביכם אתם חוזרים?! אנחנו, מהפחד של אלול מרגישים שהולכים רק למלך. וזה לא נכון. הוא אבא לפני שהוא מלך. אנחנו אומרים 'אבינו מלכנו'. ולא אומרים 'מלכנו אבינו'. הוא גם מלך, ומלך במשפט יעמיד ארץ, אבל הוא גם אבא, ולכן הוא רוצה שנזכה בדין, ולכן הוא בא דווקא במשפט בארבעים יום שהם ימי רצון כמבואר בפוסקים. הר"ן (ר"ה טז, א) שואל, בשלמא למאן דאמר שהעולם נברא בתשרי - מובן שראש השנה בתשרי, כי היום הרת עולם היום יעמיד במשפט. אבל לפי המאן דאמר שהעולם נברא בניסן, למה עושים את ראש השנה בתשרי? ומתוך הר"ן, שזה לא בגלל בריאת העולם, אלא הקב"ה חיפש ימי רצון בשביל שנוכל לזכות במשפט!!! אבל ח"ו מי שלא מתעורר ומנצל את הימים האלו, אז בא המשפט, ומי יזכה לפניך בדין.

(ארחות חיים)

מתכוונים לוותר, ואתה הולך! אתה לא לבד, אנחנו באים אתך... אני לא מסוגל! צעק הבן. אין כזה דבר, לא מוותרים, וכך הוא נאלץ לעשות פעם, פעמיים, שלש, והוא הפסיק לגנוב!!! באנו להגיד תודה רבה...

בבן סורר ומורה כתוב 'ותפשו בו אביו ואמו'. מה העניין? אין שום עונש כזה שאבא ואמא תופשים בו. אומר הגאון רבי אייזיק שר זצ"ל - זה לא עונש. 'נידון על שם סופו' זה לא עונש. אלא זה בשבילך, ולטובתך, שאם לא כן בסוף תהיה גנב ורוצח. אנחנו באים אתך, ומלויים אותך - אבל זה לטובתך!

תשמעו הגדרה קצת סלבודקאית: הקדוש ברוך הוא אומר לנו 'באני לדודי ודודי לי' - אני מלווה אותך לבקש ממני סליחה!!! הקב"ה זה אבינו מלכנו. האבא מלווה אותך לבקש סליחה מהמלך...! איזה מתוק...! אתם מבינים מה זה אלול?... אתם קולטים מה זה אלול?... איזה מתנה זו, חודש שלם אני אתך! דודי לי, חודש שלם אני מלווה אותך, אני עושה הכל כדי לעזור לך... אלול זה ימי חסד ורחמים, וכן מבאר הגר"א (בספר יצירה)

עניינא דיומא - ראש השנה

מנהגי ערב ראש השנה: צום, טבילה במקוה, ותפילה בבית הקברות

האם מותר להתפלל בקול ולבכות בתפילות ראש השנה?

בכל ימות השנה יש להתפלל את תפילת העמידה בלחש, כדי שלא לבלבל את המתפללים בעל-פה, אולם בימים הנוראים, בהם כולם מתפללים מתוך מחזור, מותר להתפלל בקול רם, אך גם בימים אלו ראוי להתפלל בלחש, ובכל מקרה אין להגביה את הקול יותר מדי, כיון שזהו מעשה 'נביאי הבעל' שהיו בזמן אליהו הנביא, וכן עלול הדבר לבלבל אף את המתפללים מתוך מחזור. ושליח הציבור רשאי להגביה את קולו, כיון שבכך נשמעת תפילתו כנדרש וגם מתעוררת כוונת הציבור.

בנוגע לבכיה בשעת התפילות - יש שכתב שנוהגים לבכות בתפילות הימים הנוראים, והוסיף שמי שמתעורר לבכיה רבה בתפילתו בימים אלו, אות היא כי באותה שעה הוא נדון למעלה, ויש שכתב שהבוכה בתפילות - תפילתו נשמעת. וכתבו האחרונים שאף מי שאינו יכול לבכות, יתפלל בקול בוכים, ועל כך נאמר: "שמע ה' קול בכי".

ויש שכתב שאין לבכות בתפילות ראש השנה, וביארו בדעתו שאין לעורר בכי בכוונה תחילה, אולם מי שמרוב דבקותו בעת התפילה מתעורר לבכי רשאי לבכות.

[סימן תקפב, סעיף ט וס"ק כד; ביאורים ומוספים דרשו, 30]

מנהג הצום בערב ראש השנה: מנהג עתיק עוד מזמן חז"ל, לצום בערב ראש השנה, ובמדרש אמרו שגדולי הדור היו צמים בו, ובכך היו מתכפרים שליש מעוונותיהם. במשך הדורות 'הורחב' המנהג במדינות אירופה, ואף פשוטי העם נהגו לצום ביום זה, אנשים מגיל 13 ונשים מגיל 12, כביתר תעניות הציבור; אולם בזמננו אין הכל צמים, ולכן יש שהורה כי המעונין לצום עליו לקבל את הצום בכ"ח באלול בתפילת מנחה. ואף מי שקיבל על עצמו לצום, יש הסוברים שמותר לאכול בסעודת מצוה של ברית מילה, פדיון הבן או סיום מסכת.

טבילה במקוה: הטבילה תעשה לכתחילה משעה לפני חצות היום ואילך, ויש שנהג לטבול שלש פעמים.

תפילה בבית הקברות: בקשת רחמים בבית הקברות לזכות בדין בזכות המתים, ואין לבקש מהמתים עצמם להתפלל עבור החיים; ויש לתת צדקה לפני התפילה. בבית הקברות יש לעמוד במרחק ארבע אמות (1.92-2.31 מטרים, לשיטות השונות) מהקברים.

[סימן תקפא, סעיף ב רד וס"ק טז, כו רכז; ביאורים ומוספים דרשו, 33-35, 37, 39, 51
56]

שמיטת כספים ופרוזבול - כל מה שאתם צריכים לדעת

מהו פרוזבול? מתי עושים אותו? ואיפה?

כספיים משמיטת הכספים והודות לתקנה זו שוק ההלוואות ממשיך לפעול כרגיל.

מהו פרוזבול וכיצד עושים אותו?

כדי להגן על הכספים שהלוויתם לאחרים מפני מחיקה, ולאפשר לכם לגבות את התשלומים גם במהלך שנת השמיטה או לאחריה, יש לערוך "פרוזבול".

פירוש השם "פרוזבול" הוא צירוף שתי מילים ביוונית: 'תקנה לעשירים ולעניים'. משמעותו היא שהתקנה הזו מאפשרת לעשירים להמשיך להלוות כספים, בלי להפסיד אותם, והעניים יכולים להמשיך ליהנות מההלוואות שהם כה זקוקים להן למחייתם.

בעריכת הפרוזבול הנכם מעניקים לבית הדין את הסמכות לטפל בגביית החובות שחייבים לכם, ובכך משחררים חובות אלו מחובת שמיטת הכספים.

החוב של שמיטת כספים תקף רק לגבי חובות שהם עניין אישי בין המלווה ללווה. שכך אומרת התורה: "לא יגוש אֶת רֵעֵהוּ" וכן: "וְאִשֶּׁר יִהְיֶה לָּךְ אֶת אַחִיךָ תִשְׁמַט יָדְךָ"; אבל חובות שכבר יצאו מהשלב שבין המלווה ללווה והגיעו לפתחו של בית הדין לא קיים לגביהם דין שמיטת כספים.

באופן עקרוני, כל חוב שבית דין נדרש להתעסק ולדון בו, התובע מוסר את "שטרות ההלוואה" (המסמכים הרלוונטיים לגביית החוב) לבית הדין. תקנת הפרוזבול קבעה שמספיק למסור את כל החובות האישיים באופן תיאורטי והצהרתי לבית הדין, כדי להחשיבם כחובות שבית הדין מתעסק בהם וממילא לא תחול עליהם שמיטת הכספים, זאת גם כאשר בפועל המסמכים (ככל שישנם) בכלל לא הוצגו לבית הדין אלא נותרו בידי של המלווה. בחשבון משותף, מספיק שאחד מבני הזוג יערוך את הפרוזבול.

מתי עורכים פרוזבול?

רצוי לערוך את הפרוזבול בערב שנת השמיטה, השנה ביום שני, כט אלול תשפ"א - 6 בספטמבר 2021 לפני שקיעת השמש. חשוב לדעת שהצהרת הפרוזבול מגנה על הכספים שהענקתם בהלוואה, ושזמן התשלום שלהם כבר הגיע. מסיבה זו יש לבצע פרוזבול פעם נוספת ביום האחרון של שנת השמיטה - יום ראשון, כט אלול תשפ"ב, 25 בספטמבר 2022, לפני שקיעת השמש -

השנה הבאה עלינו לטובה, שנת תשפ"ב, היא כידוע שנת שמיטה. בסוף שנת השמיטה מגיעה 'שמיטת כספים' - המוחקת את כל החובות שנוצרו כתוצאה מהלוואות פרטיות.

המצווה הזו נקראת 'שמיטת כספים', וכשם שב'שמיטת קרקעות' החיוב הוא לעזוב את הקרקע במנוחה ולא לעבוד בשום עבודה חקלאית, לא בשדות ולא בגינה - כך יש "לְשַׁמֹּט", כלומר: לשחרר, את החובות הכספיים, ולוותר עליהם ויש איסור לתבוע אותם.

חשוב לציין ששמיטת הכספים, בניגוד לשמיטת הקרקעות, לא מוגבלת רק לתחומי ארץ ישראל והיא רלוונטית ליהודי כל העולם: בסוף שנת השמיטה, כל איש ואישה בעם ישראל, לא משנה היכן הם חיים או מתגוררים, צריכים לוותר על כספי ההלוואות שיהודים אחרים חייבים להם.

לאף אחד לא קל לוותר על כספים שחייבים לו, ולכן המצווה הזו עלולה לגרום לאנשים להימנע מלהלוות כספים לעניים" כדי שלא להישאר בשנת השמיטה עם חובות פתוחים שייאלצו לוותר עליהם.

ואכן, יחד עם מצוות שמיטת הכספים התורה מוסיפה אזהרה חמורה: "הַשְּׁמֵר לָךְ פֶּן יִהְיֶה דְבָר עִם לְבַבְךָ בְּלִיעַל לְאִמֹר קִרְבָּה שְׁנַת הַשְּׁבַע, שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה, וְרָעָה עֵינֶךָ בְּאַחִיךָ הָאֲבִיּוֹן וְלֹא תִתֵּן לוֹ (הלוואות) וְקָרָא עֲלֶיךָ אֵל ה' וְהָיָה בְךָ חֲטָא" וגם מבטיחה ברכה למי שיעמוד בכך: "נָתַן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יֵרַע לְבַבְךָ בְּתַתָּךְ לוֹ, כִּי בְּגִלְלֵי הַדְּבָר הַזֶּה יִבְרָכְךָ ה' אֱ-לֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֶׂיךָ וּבְכָל מַשְׁלַח יָדְךָ"

כמו יתר המצוות המיוחדות של שנת השמיטה, גם החיוב של מצוות שמיטת כספים תלוי בכך שעם ישראל כולו יושב בארצו ולכן לא תקף בזמן הגלות. כלומר, כבר מאז שנת ג'ר"ה (555 לפנה"ס), כאשר גלו עשרת השבטים מארץ ישראל, אין חובה מהתורה לשמור את מצוות השמיטה. ואולם, כבר אז קבעו חז"ל שיש להמשיך לקיים את כל מצוות השמיטה, למרות שהתורה אינה מחייבת זאת, בשביל לשמר את המסורת וההלכות של מצוות שמיטה. ואמנם, הלכות השמיטה נשמרו במסורת של עם ישראל, אבל לא תמיד בצורה אידיאלית. בתקופת הלל הזקן (שלהי תקופת בית המקדש השני) התפשטה תופעה מדאיגה שהתורה הזהירה מפניה: אנשים נמנעו מלהלוות בכדי שלא לאבד את כספם בעקבות שמיטת הכספים. על כן בא תיקון הלל הזקן ותיקן את תקנת ה'פרוזבול', שמספקת דרך קלה להציל חובות

המסמך הדיינים חותמים את שמותיהם ומאשרים אותו. המסמך הזה נקרא 'שטר פרוזבול'.

כיון שכולם צריכים לעשות פרוזבול, ובלתי אפשרי שכולם ייגשו לבית הדין, נוהגים במקום זאת לנסח הצהרה בכתב המעידה על ההסכמה למסור את כל החובות לבית הדין, ולהחתים על הצהרה זו שני עדים כשרים.

את הפרוזבול אפשר לבצע באמצעות אמירת נוסח ההצהרה: "הריני מוסר לכם כל חובות שיש לי שאגבה אותם כל זמן שארצה" בפני שלושה יהודים, או באמצעות מילוי טופס זה:

כדי להגן על כספים שמועד התשלום שלהם יגיע לאחר עריכת הפרוזבול בפעם הראשונה.

יש לגשת לשלושה אנשים בני תורה (שמבינים מהו הפרוזבול) ולומר בפניהם:

"הריני מוסר לכם כל חובות שיש לי שאגבה אותם כל זמן שארצה".

בעדות ספרד נוהגים לגשת דווקא לבית דין קבוע וחשוב שדן בפועל בדיני ממונות ולחתום בפניהם על ייפוי כוח המעביר אליהם את האחריות על גביית כל החובות, לאחר החתימה על

ועד השמיטה שע"י "כשרות למהדרין"

בראשות הגר"י אפרתי שליט"א

בט"ד

נוסח פרוזבול לערב שנת השמיטה תשפ"ב

[נוסח הפרוזבול של מרן הגר"י אלישיב זצ"ל בחודש אלול תש"ס ערב שמיטה תשס"א]

יאמר נוסח זה בפני ג' ויחתום בפניהם:

היות והשנה הבאה עלינו לטובה היא שנת השביעית ויש לי חובות בשטר ובעל פה שחייבים לי, הריני מוסר לכם שמעתה כל חובות שיש לי תהיו דיינים ותגבוהו עבורי, ואם לא תגבו אתם מעתה כיון שאני מוסר לכם פרוזבול זה הרי אני גובה כל חוב שיש לי עד היום אצל כל אדם כל זמן שארצה כתקנת הלל.

באתי על החתום היום _____ לחודש אלול תשפ"א

לאחר מכן – יחתמו הדיינים:

במותב תלתא הוינא ואתא לפנינו _____ בן _____ ואמר לנו הנ"ל וחתם בפנינו על הנ"ל. ואנחנו בי"ד שמענו דבריו וייפינו כוחו שיגבה כל חובותיו על ידי פרוזבול זה כתיקון חז"ל והכל שריר וקיים.

באנו על החתום היום _____ לחודש אלול תשפ"א

ביום כ"ט באלול תש"ס (ערב ראש השנה של שנת השביעית) ערך מרן הגר"י אלישיב זצ"ל פרוזבול בפני הגר"י אפרתי שליט"א, הג"ר דוד מורגנשטרן שליט"א, הג"ר יצחק דרזי שליט"א.

וכך עשה: אמר בפני הנ"ל את הנוסח הכתוב בשטר, וחתם עליו בפני הדיינים (עיין ראשית הבכורים ח"ב סי' א). אח"כ חתמו הדיינים הנ"ל, וקיפל מרן זצ"ל השטר והכניסו לכיסו.

חקלאות על פי התורה

ת.ד. 155 יד-בנימין 7681200

טל: 08-6500050 פקס: 08-8592737

רבי נחום זצ"ל ראה ממקומו במזרח את המתרחש, ואז בצורה פתאומית הרים קול צעקה: "שטן, צא מכאן!" - בלשונו: "שטן, ארויס!", וכל הקהל פרץ בצחוק גדול...

משם כפקודת אותו זקן... עוד מסופר עליו: מדי ליל ראש השנה היו באים אליו בניו ונכדיו להתברך מפיו, והיה מברך לכל אחד בפרטיות על מה שהיה צריך. כמו כן היו לו עוד ברכות קבועות, אם לאברך אחר נישואיו, שהיה מכוין ומברך שימצא במהרה את הדירה המתאימה לו, וכדומה, ולבחורים שהגיעו לפרקם ודיברו בהם שידוכין היה מברך בצחות לשון - "לשנה טובה תכתב ותחתן"...

בענין זה סיפר אחד מהאורחים שסעדו על שולחנו בחג, שפעם הגיעו לסעוד אצלו סעודת ליל ראש השנה הוא ועוד בחור מחבריו, והוא בירך ואיחל לאחד מהם שיזכה להתארס השנה - 'תכתב ותחתן', ואכן בשנה זו התארס למז"ט. אך הבחור השני שהיה עמו, שגם רצה מאד לקבל ברכה זו, לא הצליח לקבלה בשום אופן.

ואכן אותו בחור חיכה כל אותה השנה לשידוך ולא אסתייעא מילתא. לשנה הבאה הגיע שוב להתארס אצל רבי פנחס זצ"ל בליל ראש השנה וביקש ברכה זו, והשנה כן בירכו בלב מלא תפילה ותקוה, ובאותה שנה אכן התארס גם הוא למז"ט.

באחד מימי ראש השנה, בעת שניגש הגאון הצדיק רבי פנחס יהודה ליברמן זצ"ל לתקוע בשופר, משום מה התקשה מאוד בתקיעות ולא יצאה שום תקיעה. לא היה זה דבר רגיל אצלו, הוא ניסה שוב ושוב, ללא הועיל.

עבר זמן מה, והמתח בביהמ"ד הלך וגבר מאוד. והיה שם בביהמ"ד ישיש אחד זקן מופלג שהיה חברו הקרוב של הגאון זצ"ל, ה"ה הרה"צ המקובל רבי נחום ערליך זצ"ל. זקן זה שהגיע מפולין גילם דמות מעניינת במיוחד, הוא היה בן מאה ושמונה שנה והיה הולך בריא ורענן עד זמנו האחרון ונדמה רק כבן שבעים. רבי נחום ראה ממקומו במזרח את המתרחש ונוכח בהרגשת המתח והלחץ שהשתררה ליד הבימה מקום התקיעות, ואז בצורה פתאומית הרים קול צעקה: "שטן, צא מכאן!" - בלשונו: "שטן, ארויס!", וכל הקהל פרץ בצחוק גדול...

והנה הפעם כשלקח רבי פנחס את השופר אל פיו, יצאו התקיעות בקול גדול ונשמעו שוב כמקדם באותה התקיעות והבהירות וביתר שאת. "ס'איז עגאנגען ווי א פידל" [= זה הלך כמו כינור] - סיפר בנו הרה"ג ר' חיים, והוסיף להטעים: "ואולי היה זה בזכות השמחה שנעשה בין הקהל, והשטן הוכרח להסתלק

הלכה למעשה

עד מתי מותר לברך 'לשנה טובה תכתב'? האם אפשר לומר 'יהי רצון' על הסימנים גם בלי לאכול מהם? האם מותר לאכול אגוזים טחונים בתוך עוגה או תבשיל? ומתי יש להשכים בבוקר ראש השנה - בעלות השחר או בהנץ החמה?

לקט מנהגים ודינים לימי ראש השנה - מתוך 'דפי הלכה למעשה' מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

ברכה זו מברכים לכל היותר עד חצות היום הראשון של ר"ה (12:36) - מג"א. ולדעת הלבוש, ברכה זו יש לברך עד סוף שעה שלישית (9:27) בלבד, שהצדיקים והצדיקות נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים טובים, והמתברך לאחר מכן בנוסח "תיכתב" עלול להיפגע, כביכול חושבים אותו לבינוני, או ח"ו גרוע מזה. לאחר מכן אפשר לברך "לשנה טובה תחתם/י או בכל ברכה מבלי להזכיר 'כתיבה'.

וכבר הובא בספרים הקדושים, שכך קיבל הבעש"ט זיע"א

ברכת 'לשנה טובה'

לאחר ערבית מברכים זה את זה בברכת "לשנה טובה תכתב/י ותחתם/י (רמ"א תקפ"ב, ט) לאלתר לחיים טובים ולשלום" (חיי אדם קל"ט, ה), ולרבים אומרים: "תכתבו ותחתמו", ולנשים: "תכתבנה ותחתמנה" [דעת הגר"א שאין להזכיר בר"ה חתימה אלא ביוה"כ, אך המנהג כמג"א, מפני ש"צדיקים נחתמים לאלתר בר"ה]. ומרן הסטייפלר זצ"ל ברך לכל מי שפגש בדרכו מביהכ"נ לביתו.

מרבותיו, שכל ברכה ל"כתיבה וחתימה טובה" שבירכו מיום חמישה עשר באב [=בגימטריא 928 בדיוק כמנין "כתיבה וחתימה טובה"] בוראת עוד מלאך מליץ טוב ליום הדין.

סימני ראש השנה

בלילה הראשון אוכלים את הסימנים לאחר המוציא. אומרים את ה'יהי רצון' בפרי הראשון שעליו מברכים, לאחר טעימה קצת, בהרהור תשובה (למנהג אדמוה"ז - לפני הטעימה).

לדעת המשנ"ב אומרים בשם ומלכות. ומנהג ירושלים לומר: "יהי רצון" מלפני אבינו שבשמים וכו"ו בלי שם ומלכות (וכן נהג הגרי"ש אלישיב זצ"ל, ומרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל אמר ב"יהי רצון" הראשון [על התמר] בשם ומלכות כמשנ"ב, ובשאר אמר "יהי רצון" מלפני אבינו וכו"ו, הובא בהליכות שלמה ר"ה).

אוכלים ראש כבש (שו"ע תקפ"ג, ב) או דג (חיי אדם קל"ט, ודה"ח קמ"ב, ב), ואומרים "יהי רצון שנהיה לראש ולא לזנב" ומכוונים לראש - לעשות רצון אבינו שבשמים. בן אצל אביו ותלמיד אצל רבו, אומרים גם כן "שנהיה לראש" ואין בזה זלזול באב או ברב (מועד לכל חי י"ב, י"ט).

סדר אכילת הסימנים: תמר (מכוונים לפטור כל פרי העץ); רימון, ואם הוא עתיד לשמש כ"שהחיינו" בליל ב', מביאים אותו לשולחן רק לומר עליו את ה"יהי רצון" ומוציאים אותו מהחדר. תפוח (אדום ומתוק - מחזור ויטרי) בדבש; קרא (דלעת או דלורית); לאחר מכן רוביא (לוביא או חילבה); כרתי [כרישה]; סילקא (תרד או סלק); דגים (שנרבה ונפרה כמותם - משנ"ב שם, ד); וראש כבש או דג.

הערה: אפשר לומר היה"ר על הסימנים גם בלי לאכול מהם כגון כשחוששים לתולעים (הגר"מ שטרנבוך שליט"א כמנהג הגאונים). ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל אזי אומרים את ה"יהי רצון" בלא שם ומלכות. [בדיקת ה"סימנים" לראש השנה, בספרנו "הכשרות" פרק י"ג].

מאכלים שאין אוכלים בראש השנה

מאכלים חמוצים ומרים (משנ"ב תקפ"ג, ה מט"א וכה"ח שם), בכלל זה פירות בוסר ואולי אף לא חסה [מרור] אם אינה מטובלת במתיקות. ובכלל "חמוץ" - חמוצים, כולל מלפפונים בחומץ [ולכאורה במלח מותר], חמוציות, וסלטים המטובלים בהרבה חומץ, אבל מותר טיבול מעט בחומץ לנתינת טעם (קיצור שו"ע כ"ט, ט וכף החיים, שם). וכתב החיד"א (במורה לאצבע): "בבתנו לא יעלה הלימון על השולחן בר"ה", ומסתבר שרק לטיבול מעט, מותר. אין אוכלים אגוז (מכל הסוגים, כולל פיסטוק ובטנים [אגוז אדמה] (רמ"א ושו"ע הרב) - שאגוז בגימטריא חט"א] ומרבה ליחה ושיעולים המפריעים בתפילה.

סיבה נוספת לאי אכילת אגוז, למרן החת"ס כיון שעל הפסוק בשיר השירים "אל גינת אגוז ירדתי" דורשים חז"ל: "מה האגוז הזה אעפ"י שהוא מתגלגל במקום הלכלוך והרפש, קליפתו העבה

משמרתו, כך ישראל אעפ"י שהם מתגלגלין בגלויות הם שומרים עצמם וכו"ו - ואין ראוי להזכיר הגלויות בר"ה). אבל אגוזים טחונים בעוגה או תבשיל, שאינם נראים ורק טעמם מורגש - מותר לאכול (שו"ת באר משה ג, צ"ז ועוד). ויש שאינם אוכלים שעועית ושום, שאלו מרבים ליחות.

מאכלים חריפים: אף שמוכב בתשובות הגאונים שיש שלא אכלו, הכרעת הערוה"ש שם, ג שאין להימנע מאכילתם. יש שאסרו אכילת ענבים בר"ה (מנהג הגר"א במעשה רב, משנ"ב תר, ד וכה"ח תקפ"ג, כ"א, ולדעת הגר"ע יוסף זצ"ל אין לאכול ענבים שחורים דווקא. ויש שכן נהגו לאכול ענבים (מט"א תר, ו, לקט ישר עמ' קכ"ט ובארחות רבנו ח"ב עמ' קע"ה, שכן נהג מרן הסטייפלער זצ"ל).

הנהגות בימי ראש השנה

א. יש להיזהר יותר מכל השנה, מלכעוס בימים אלו. מלבד גודל האיסור תמיד, יש בשמירה על הרוגע והשמחה סימן טוב לכל השנה כולה. ואף אם ישב אדם בטעות על מקומו הקנוי לתפילה, אם לא נרמז, יש לשבת בתוך ד' אמות (להגר"ח נאה - 1.92 מטר) למקומו, וזה כאילו ישבנו במקומו (משנ"ב תקפ"ג, ד חיי אדם קל"ט, ו, ובן איש חי, נצבים). השנה ישנה חובת "שמירת מרחק", להתרחק עד 2 מטר.

ב. נוהגים לסיים אמירת ספר תהלים פעמיים בר"ה - כנרמז בפסוק "כפר" - בגימטריא 300 (פרקים) - "לעמך ישראל". ואכן, יש המשתדלים לאומרם בכל עת שאפשר במשך היום והלילה. והיו מגדולי הדורות זי"ע שאמרו שעדיף לומר תהלים בר"ה מלימוד אחר. אכן, יש לציין, שהגאון מטשעבין זצ"ל ישב בראש השנה אחה"צ עם חתנו הגר"ש שניאורסון זצ"ל, ועסקו בסוגית "שור שנגח". ומפורסם שהאדמו"ר בעל ה"דברי חיים" זי"ע הסתגר בחדרו קודם התפילות והיה שקוע בספר קצות החושן, באמרו שהתורה היא התבלין וסם החיים הגדול ביותר כנגד הייצר הרע (כדאיתא בקידושין "אם פגע בך מנוול זה... משכהו לבית המדרש וכו"). וכמובן, הכול לפי מה שהאדם מרגיש.

ב. אף המקלים לעשן בשאר יו"ט, יזכרו כי יש לבעל נפש לפרוש בראש השנה מעישון סיגריות, אם לא שיש לו צורך גדול לרפואה (מטה אפרים, תקצ"ט וכן כתבו שע"ת תקי"א ומחזיק ברכה תקי"ז, א), ובשו"ת התעוררות תשובה או"ח, רכ"ה, כתב שאביו הכת"ס זצ"ל, הגם שבכל יו"ט לא נמנע מלעשן (ראה שו"ת כת"ס ס"ו), אבל בר"ה נמנע מחמת אימת הדין. וכן הזהיר האדמו"ר מהרי"ץ מליובאוויטש זצ"ל. והלוואי ויתקיים ביום ר"ה "וכל הרשעה כולה כעשן תכלה". כמובן שהמעשנים צריכים להיזהר בכמה וכמה דברים - כמפורט בספר "פסקי תשובות" ח"ה עמ' שפ"ה).

ג. נכון לכל אחד לקבל על עצמו בימים הנוראים איזו הנהגה טובה או הידור במצווה מכאן ולהבא, איש לפי מעלתו (הגה"ק בעל ערוגת הבושם והגה"ק בעל אריה דבי עילאי זצ"ל ובמנהגי מהרש"ב מליובאוויטש זצ"ל).

הערה: למתפלל ביחידות, יש לדעת שאין להתפלל מוסף ביחידות בר"ה לפני תום 3 שעות של היום (9:28).
וכן נהגו שלא לישון במשך היום ביום הראשון של ר"ה, עפ"י דברי הירושלמי: "מאן דדמיך בריש שתא - דמיך מזוליה" [הישן בראש השנה, ישן מזלון]. העייף מן התפילות ואינו מסוגל לומר תהילים ואינו מסוגל ללמוד, מותר לישון אחרי חצות היום (12:37), שכך נהג האריז"ל. ואף שכתב במטה אפרים: "הלוואי ונתקן בהקיץ מה שתיקן האריז"ל בשינה" ... מכל מקום הולך בטל - כישן.

נוהגים להשכים לבית הכנסת בראש השנה, שעיקר הדין בשלש שעות ראשונות של היום, והוא אחד מהימים שנהגו ישראל להשכים בהם (מטה משה תתקנ"ח ומטה אפרים תקפ"ד). ואכן יש הנוהרים להיות ערים מעלות השחר - 5:05 (מט"א, כף החיים שם ובא"ח), על כן לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל מי שהתעורר לאחר עלות השחר - לא יחזור לישן. אמנם לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל, אם נחוצה לו השינה ויש זמן מספיק לתפילה - יכול לכתחילה לחזור ולישן, וכן לדעת הגר"מ שטרנבוך שליט"א העיקר להיות ערים מהנץ - 6:18.

יהלומים מגדולי ישראל

תוך כדי השיחה קרב אליהם לפתע הרבי בכבודו ובעצמו ושאלם לנושא שיחתם. איש מהחסידים לא הרהיב עוז לענות, אולם הרבי לא הרפה. "יהודים כמוכם בודאי לא יהגו בדברי הבל בראש השנה, אם כן הגידו נא לי על מה שוחחתם?"

מדוע סובב ה'אהבת ישראל' מוויזניץ זי"ע את חוט הווילון סביב אצבעו באמצע ברכת 'מלוך'?

הרהיב עוז לענות והכל החרישו, אולם הרבי לא עזבם לנפשם וחזר על שאלתו. "מבין אני", אמר, "כי יהודים כמוכם בודאי לא יהגו בדברי הבל ביום הקדוש, ואם כך הגידו נא לי על מה שוחחתם?" אבל גם הפעם לא פצה איש מהם פיו להשיב. פתח הרבי את פה קדשו ואמר: "היום כשאמרתי את ברכת 'מלוך על כל העולם' אחזתי בידי את חוט הווילון וסובבתיו סביב אצבעותיי, ובאותה שעה הרהרתי בלבי: 'הנה, גם החוט הזה הוא פעול ה', על כן בקשתנו מהשם יתברך שיופיע בהדר גאונו ועוזו על פני תבל בהתגלות כזו, שאף החוט ידע כי הכל פעולת ד' ויצירתו" ...
כמובן שכל העומדים שם ראו ותמהו על אשר הס'ק ידע את הרהורי לבם

אחד מהחסידים הביע את השתוממותו על כך, שבשעת ברכת 'מלוך על כל העולם' וכו', ראה כי הרבי מסובב סביב אצבעו את חוט הווילון התלוי לידו. והנה, עודם מדברים התקרב אליהם לפתע הרבי בכבודו ובעצמו ושאלם על מה הם משוחחים...
מהו נושא שיחתם. איש מן העומדים לא הרהיב עוז לענות פעם בראש השנה עמד רבינו ה'מקור ברוך' מסערט ויזניץ זצוק"ל לפני תפילת מנחה עם קבוצת חסידים נכבדים. אחד מהם הביע את השתוממותו על כך, שבשעת ברכת 'מלוך על כל העולם' וכו', באמצע להט התפילה הנרגשת, ראה כי הסבא קדישא ה'אהבת ישראל' סובב סביב אצבעו את חוט הווילון שהיה תלוי לידו.
תוך כדי השיחה התקרב אליהם לפתע הסבא קדישא רבי ישראל בעצמו ושאלם מהו נושא שיחתם. איש מן העומדים לא

(צדיק ופעלו)

שנה טובה
וגמר חתימה טובה
"וקבל ברוזמים וברצון את תפלתנו
הנהלת דרשו

Dirshu
דרשו - יחידת
התורה והעבודה
במחנה הירושלמי

"מוחלין לו על חטאיו", "בוודאי שמשלים שנתו", "ניצול מן הדין" ו"תפלתו נשמעת"

חמש סגולות מיוחדות לימי ראש השנה

מעלה אשר מבלעדי התועלת הנמצא בה בהווה בימי הפסח יש תועלת גדול באכילתה ליום ראש השנה עת יעמוד למשפט לפניו יתברך כמבואר בזוהר תצוה דף קפ"ג זה לשונו, ואלמלא הו נטרין ישראל תרין סטרין דנהמי אילין לא הו עיילי לדינא לעלמין ביומא דראש השנה דאיהו יומא דדינא דלאו איהו אלא לאינון דלא נטלין מיכלא דאסוותא ושבקו אורייתא בגין מיכלא דחמץ ע"כ, הנה מבואר כח סגולת המצוה הזאת להיות תחילה וראש לפדיון נפשינו" עד כאן לשונו.

ובדרכי חיים ושלוה אות תרכ"ג כתב "הקיטל שלבש בו בלילי פסח לא הניח לכבסו אחר החג ואמר טעמו ונימוקו לפמש"כ הזוה"ק הנ"ל שבזכות המצה ניצולין מן הדין בר"ה, וע"כ אין להעביר מהקיטל המצה והיין שלבש בשעת הסדר כדי שכשיתלבש בו בר"ה ויוה"כ יהיה לזכרון ביום הזכרון לרחמים ולרצון זכות המצה לצירוף זכות לטובה ע"ש"

ד. "ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת" - סגולת אמירת פיוט 'אדון עולם'

כתב בספר 'מטה משה' (עמוד העבודה בית הכנסת, ברכות ופסוקי דזמרה סימן ל"א) וזה לשונו: "ואחר כך מתחיל השליח ציבור אדון עולם, והוא שיר נאה ומעולה. ומצאתי כתוב כל מי שמכוון בעת התחלת אדון עולם, כתב רבי יודא החסיד ורב האי גאון ורב שרירא גאון, ערב אני בדבר שתפלתו נשמעת, ואין שטן מקטר על תפלתו, ואין לו שטן ופגע רע בראש השנה וביום הכפורים בתפלתו, ואויביו נופלים לפניו, ויש אומרים אף יצר הרע משלים אתו. ועליו אמר שלמה המלך ע"ה (משלי טז, ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים איתו."

ה. כוונה ב"איה מקום כבודו"

בספר פרי עץ חיים (שער תפלות ר"ה פ"ז) כתב "מצאתי כתוב בסידור של מורי ז"ל (האר"י) שישאל אדם בראש השנה ויום הכפורים במוסף ב"איה מקום כבודו", כשיאמר השליח ציבור, לבקש אחד משלשה דברים, או עושר מופלג לעבודתך, או בנים צדיקים וחכמים, או השגת רוח הקודש, וכן בספר 'שער הכוונות' (ד"ק ע"ב) כתב "גם זה מצאתי בספר המחזור של מורי ז"ל ממנהג אשכנזי יום הכיפורים וזה לשונו

א. "הקב"ה מעביר כרוז ברקיע" - קריאת פסוקים בפרשת כי תבוא:

בספרו מועד לכל חי (יב, ב), כותב הגאון רבנו חיים פלאג' ז"ל, כי סגולה גדולה ללמוד תורה בערב ראש השנה, ובפרט לקרוא בערב פסוקים ראשונים בפרשת כי תבוא. וכך לשונו: "שבח לימוד התורה בליל ערב ר"ה וכן ביום, ואח"כ העתיק דברי המקובל הרב יוסף מורדוך משאלוניקי ז"ל בספרו נפש יוסף (מועדי רגל ד"ג ע"ב) שהביא דברי המקובל החסיד רבנו דוד שיריו ז"ל שכתב שיזהר האדם לקרוא בערב ראש השנה בחומש ומפסוק 'והיה כי תבוא' עד 'והגר אשר בקרבך' [דברים כו, א-יא]. וכל הקורא פרשה זו הקב"ה מעביר כרוז ברקיע ואומר גביתי מאדם זה כל החובות, ומוחל על חטאתיו"

ב. "העושה פדיון זה באופן זה בודאי שמשלים שנתו" - פדיון נפש בערב ראש השנה:

בספר 'שמן ששון' כתב הרב המקובל רבי ששון בן משה פרסיאדו ז"ל (ח"ג דרוש סכות, דקל"ג ע"ד): "מצאתי כתוב בגליון בספר בית מועד, מורנו הרב חיים ויטאל זלה"ה היה נוהג בכל ערב ראש השנה לעשות פדיון באופן זה, בערב ראש השנה היה מונה הק"ס פרוטות מנין לבד והיה שומרם, ובערב יום הכפורים היה עושה הפדיון ושומרם, ובערב סוכות מחלקם, וזהו שאמר בספר הכוונות שמהרח"ו בערב סכות היה מחלק הקופה, והכוונה על קופה זו של פדיון לא שהיה גבאי, והעושה פדיון זה באופן זה בודאי שמשלים שנתו, מספר הכוונות מאיר בתיאיי שקיבל מרבו הר"י וילנא זלה"ה עכ"ל. וסכום זה הוא כ 25 ₪.

ג. "בזכות המצה ניצולים מן הדין" - אכילת מצה ביום ראש השנה

בספר 'חיים לראש' על הגדה של פסח, כותב הגאון רבי חיים פאלאגי זצ"ל (אות י') כתב לאכול בר"ה מהמצה שנאפתה לפסח, וכתב: "ודבר זה למדתי ממה שכתב בזוה"ק תצוה (קפ"ג ע"ב ע"ש), שבזכות המצה ניצולים מן הדין ויוצאים זכאין בדימוס בימי ראש השנה ולכן ראוי ונכון לאכול מצת מצוה בתוך הסעודה, לזכרון לפני ה' כדי שיהיה למגן וצינה בעדינו, להושיע משופטי נפשינו ולהוציא לאור משפטינו" ע"ש וזה לשון הרב 'חמדת ימים' פסח (פרק ו'): 'ועוד בה תוספת

יענה, מטעם דכתב הרב בית יוסף, ולכן אין לומר תפלה זו אלא בהרהור והיינו במחשבה. ע"כ. ובספר המנהיג (תפלה עמוד מג) כתב בשם מדרש א"ר אלעזר ב"ר יוסי וכו' מי שמספרים בין קדוש לברוך, וכן הוא בשבלי הלקט (תפילה סימן טז), ובאור זרוע (תפלה סימן קב) בשם מדרש ויקרא רבה בשם רבי אלעזר ורבי חנינא שפגשו את אליהו ע"כ. ועיין כד הקמח לרבנו בחיי ז"ל (ערך קדושה) ושלמי ציבור (דס"ז ע"ב) ושיח יצחק מאני (דקלט ע"ב).

"ומכל האמור תראה שאין זה נכון לומר התפלה שם ולעשות הפסק בבקשות שונות, ושמעתי ממור אבי ז"ל (המקובל חכם סלמן מוצפי) שאין לבקש בפירוש אלא במחשבה, ומה שכתב בשער הכוונות ישאל היינו במחשבתו כי מצינו שאלה בהרהור, ובכוונת הלב (עפ"י פסחים מו: נדרים נט.) גבי הקדש ותרומה, גם גבי בקשות מצינו בגמרא בהרהור (עירובין נד, ובמפרשים שם) שיש בקשה בהרהור בחינת תאות לבו נתת לו. והיות וכאן אי אפשר לבקש משום הפסק יכוון במחשבתו ויעיל ע"כ שמעתי. וכן היה נוהג שראיתו מביט בסידורו בכ"ד שמות הקודש ומכוון בהם ולא היה מוציא שום מילה מפיו זיע"א".

ביום הכיפורים בשעה שהשליח ציבור אומר איה מקום כבודו ישאל אחת משלש שאלות שירצה לשאול ויאמר בשם י"ה ובהם קובץ קמץ והם בגימטריא מ"ו, ונלע"ד פירושו שישאל שיתנו לו אחת משלש שאלות שירצה לשאול ולא יותר, ובהכרח יענו לו ויתנו לו אחד מהם, וזה יכוין בשתי אותיות י"ה הרמוזים במילת איה, ולא ידעתי אם זה כתבו מורי ז"ל בתחילת ימיו אשר עדיין לא נכנס בפרדס החכמה אלא העתיק בזה מספרים אחרים ולזה דעתי נוטה". ע"כ.

ובספר שופר בציון (ע"מ ש"ג ואילך) להגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א שכתב וזה לשונו: "והגאון רבנו אברהם הלוי מסאלוניקי בספרו שיוירי טהרה (השמטות עמוד קפ"ד) כתב "הפסק, כל ימי הייתי מצטער על מה שאיתא בסידורים דראש השנה ויום הכפורים בכתב לומר תפלה בין קדוש לברוך (באמירת איה), וכבר ידוע מה שכתב הרב בית יוסף (אורח חיים סימנים נו וקכה) דארבעה מלאכי חבלה עושים דין במי שמפסיק בין עלמייא ליתברך, ובין קדוש לברוך, דהא אפילו הבית יוסף הביא המדרש הלזה (מקורו במסכת דרך ארץ זוטא ואינו בידינו) דשח בין קדוש לברוך אפילו נזדמן לו לענות אמן יהא שמיה רבה לא

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

סגולות וישועות

"בזמן ברכת כהנים תעמדו בידים פתוחות לקבל את הברכה"

Hadas Parush Flash90

סגולה מיוחדת לימי ראש השנה ויום הכיפורים

כיפור הוא זמן מסוגל לישועה. לכן אתה וכן אשתך בעזרת נשים תעמדו בזמן הברכת כהנים בידים פתוחות לקבל את הברכה, ותכוונו הבקשה וה' יעזור. ולתשעה חדשים נולד להם בנם הראשון.

(יברך ה' ח"א עמ' תקצא)

סיפר תלמיד שלמד בישיבת כפר חסידים ששמע מפי בעל המעשה: אברך שהיה נשוי כשמונה או תשע שנים ולא זכה להפקד בזרע של קיימא נכנס בשנה אחת בערב ראש השנה להתברך מפי המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל. אמר לו המשגיח: מקובל שברכת כהנים בראש השנה וביום

הכללים שבעזרתם יכול האדם להישמר מאיסור לשון הרע

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

במקרים אלו גם לא צריך את שאר תנאי ההיתר - לכוון לתועלת וכו'. ואפילו לא ראה בעצמו רק שמע מאחרים, עליו לגלות, אך צריך לומר זאת בלשון 'שמעת'.

בסיום הספר כותב ה'חפץ חיים' כי היה בדעתו לצייר עוד דוגמאות, אך נמנע מכך מפאת יוקר הדפוס וטרדות הזמן. ומכל מקום, הכלל הוא שעל האדם לשים עיניו ולבו על דרכיו, ובפרט על מוצא פיו, שלא להתערב בעניינים של בין אדם לחברו אם לא שידע מתחילה את הענין בבירור לאמתו, ולכוון לתועלת ולא משנאה, ולראות את הנולד מדיבורו שלא יצא מגדר הדין ח"ו - ואז ה' יהיה בכסלו שלא ילכד בפח היצר.

היום נלמד הסעיף האחרון בספר 'חפץ חיים', ובכך מסתיים המחזור השלישי של לימוד ה'חפץ חיים' בשנה זו. גם סעיף זה כקודמיו עוסק בענין שידוכים, מה מותר לגלות ומתי. כותב ה'חפץ חיים': כאשר אדם יודע כי אחד הצדדים סובל ממחלה פנימית שאינה ידועה לכל, עליו לגלות זאת לצד השני. אולם אם אינו יודע הדבר מעצמו רק שמע מאחרים, עליו לגלות זאת בלשון 'שמעת'; וגם זאת, רק אם ברור לו שהלה לא יהיה פזיז ויחליט לבטל את השידוך מבלי בירור יסודי וחקירה אחר אמיתות השמועה.

אופן נוסף שבו מותר לגלות פגם בשידוכים הוא, אם מכיר את החתן שיש בו אפיקורסות, או את בית המחותן שהוא בית פריצות.

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

כיצד הופכים שונא לאוהב?

ביצה דף ו

ומצא בה כיצים גמורות

לפני שעלה רבי נחום לארץ הקודש, למד תורה אצל רב גדול בחוץ לארץ. והיה שם איש אחד רשע ומסור. פעם אחת נכנס לרב יהודי ובקול בכי סיפר לרב: באתי מהכפר עם סל ביצים, למכרם לפרנסת ביתי. והמסור חמסם ממני ושרבם עלי ובאתי אל הרב להזמין את המסור לדין תורה!

הרב ציוה למשמש שילך למסור להזמין תיכף לדין תורה. השמש, חשש ורצה להשתמט, אבל הרב ציוה לשמש שילך תיכף. השמש הלך אל המסור ומסר את דברי הרב. המסור גער בשמש והוציאו מביתו. הרב שלח אליו את השמש בשנית באזהרה שהוא ינדהו, המסור כעס מאד, היכה את השמש וגרשו מביתו.

ביום השבת קראו למסור לעלות לתורה. עלה הרב על הבימה ואמר למסור: "רשע, אתה מסרב לדין תורה ועוד יש לך חוצפה

בספר 'עבד המלך' (משלי כז יט), כותב הרה"ג רבי שמואל הומינר זצ"ל כי מקובל הדבר שאפילו אם חברו הוא שונא גדול שלו, אם ידון אותו לכף זכות באיזה אופן שיהיה, תסתלק השנאה של חברו מעליו.

עצם יסוד הדברים כבר הובא בספר 'כתר ראש' (אוהלי חיים סימן קי"ט), שהגאון רבי יצחק מוולוז'ין אמר בשם אביו הגר"ח: דבר מנוסה הוא, אם יהיו לאדם שונאים חס ושלום, אם יפעל אצלו שהם צדיקים גמורים וידין אותם לכף זכות - תיכף יתהפך לבבם לאוהבים לו.

והביא בספר עבד המלך שם, מעשה נפלא מהגאון רבי נחום משאדיק, שהיה הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל רגיל לספר, וכך היה המעשה:

שכעס ועשה מה שעשה. וכשהזמנתי אותו לדין חשב שזה לא נכון מהרב שמזמין אותו בבקר בפקודה חריפה, ואולי אם הייתי קובע לו זמן לא היה מתרגז, ובודאי יש בו ניצוץ קדוש מאד, והראיה שירד מעל הבימה בבזיון ולא הכני, ונמצא שיש בו מידת דרך ארץ וכבוד התורה, ואולי באמת לא צדקתי שביישתי אותו ברבים בבית הכנסת, והוא היה מן הנעלבים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואין משיבים כזאת, וכזאת חשבתי עליו כמה זכויות.

ובודאי באותה שעה נתעוררו אצלו מחשבות של ריצוי אלו, ויש לשער שהתחיל לחשוב מה לי לכעוס על הרב, ומרגע לרגע נתקרבו הלבבות, עד שכאשר עמד על ידי היו הלבבות מלאים אהבה במקום שנאה, ומיד פייס אותי ומחלתי לו. הוסיף רבי נחום ושאל: "אם כן, למה רצה להכות אותנו?" השיב הרב: "אם גם אתם הייתם חושבים כמוני לא היה לו שום רצון להרע לכם".

כשסיים הגאון רבי יוסף חיים את המעשה, אמר שאפשר למצוא זה גם בפרשת וישלח: "וישובו המלאכים אל יעקב לאמר באנו אל אחיך אל עשיו וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו" (בראשית לב ז), אתה חושב אותו לאח והוא אינו אלא עשיו, והלכה היא בידוע שעשיו שונא ליעקב, אבל גם יעקב שונא את עשיו. "וישא יעקב עינו וירא והנה עשיו בא ועמו ארבע מאות איש" (שם לג א), ראה יעקב את הסכנה המתקרבת חלילה, אז "וישתחו ארצה שבע פעמים עד גישתו עד אחיו" (שם לג ג), חיפש עליו לימודי זכות עד אשר התקרב, לא אל עשיו כי אם אל אחיו, נתעוררה אצלו האחוה ועל ידי זה נתעוררה האחוה גם אצל עשיו, "וירץ לקראתו ויחבקהו ויפול על צואריו וישקהו ויבכו" (שם לג ד).

(מתוך הספר מידות והנהגות טובות)

לעלות לתורה?! פני המסור חוורו וירד מהבימה בלי ברכה, המסור איים שבקרוב ינקום את נקמתו מהרב.

עברו כמה ימים והרב הוזמן לסנדקאות ולקח עמו שנים מתלמידיו. אחד מהם היה המספר, רבי נחום. כשהרחיקו מן העיר, ראו את המוסר אורב לרב מרחוק. הרב עמד מלכת והתעמק במחשבות. המוסר התקרב, ובקול דממה דקה ובהכנעה אמר לרב: "רבי, התרשני לתת מכות לתלמידיך??" הרב השיב: "חלילה". "הרשני לתת להם רק סטירה אחת", ביקש, אמר הרב: "לא תיגע בהם יד". "הרשני רק לירוק בפניהם", אמר הרב "גם זה לא".

אחר כך ביקש ואמר: "רבי, מחול לי על כל מה שגרמתי לך צער ועגמת נפש", השיב הרב: "שלם בעד הביצים ותפייס את היהודי שהעלבת, ואחר כך אמחול לך". המסור הוציא מכיסו עשרה רובל כסף ואמר: "רבי, הנה עשרה רובל. בבקשה, יתן אותם ליהודי שיקבל הפסד הביצים, והשאר יהיה לו לפיוס", הרב קיבל את הכסף למסור אותו לבעל הביצים ומחל לו, והמסור הלך לדרכו.

רבי נחום שאל את רבו, מה פשר הדברים שאירעו כאן? השיב הרב: "כשאמרתם לי שאנו נמצאים בסכנה, התפללת אל השם יתברך שיעזרנו ויצילנו, ועלה ברעיוני הפסוק 'כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם', והתחלתי לחשוב אם הוא שונא אותי הרי זה מפני שאני שונא אותו, ולמה אני שונא אותו? מפני שהוא עבריין ולא ציית דינא, אז אמרתי בדעתי אולי אפשר למצוא עליו זכות בכדי שאסיר השנאה מלבו, ואולי עוד לעורר אצלי אהבה אליו.

והתחלתי לחשוב בודאי היהודי הזה נתחנך בסביבה רעה, והוא כתינוק שנשבה. וחשבתי עליו כמה מיני זכות על המלשינות שלו. ובנוגע למעשה של הביצים, אולי כן היה בדעתו לשלם, רק

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

האם יש מצוה מן התורה לאכול פת בסוכה במשך כל ימי החג?

ולכתחילה יש להחמיר כדעה זו.

והמשנה ברורה מסופק, לשיטת הגר"א, שבאכילת מצה במשך כל ימי החג מקיימים מצות עשה מן התורה, אם כך הדבר גם באכילת בסוכה, שבמשך כל שבעת ימי החג מקיימים בה מצות עשה מן הורה.

[שו"ע תרלט, ג, ומשנ"ב כב ורכד; ביאורים ומוספים דרשו, 27 ור30]

מצות עשה מן התורה לאכול 'כזית' פת בסוכה בלילה הראשון של חג הסוכות. ויש לכוון בעת האכילה לשם מצוה זו, בנוסף על הכוונה הכללית של קיום מצות הישיבה בסוכה בכל ימי החג. ובדיעבד, אם לא התכוון באכילתו לשם מצוה - נחלקו הפוסקים אם יצא ידי חובה.

ואת ה'כזית' יש לאכול בתוך שתי דקות, ולכל היותר בתוך ארבע דקות. ויש אומרים שחובה לאכול מעט יותר מ'כביצה',

עד איזו שעה ניתן לקיים את מצות האכילה בסוכה בלילה הראשון של סוכות?

מ'כביצה', אף שבדרך כלל כמות כזו אינה מחייבת בסוכה.

וכמו כן, כדי לקיים את מצות האכילה בהידור, מתוך תאבון, אין לאכול סעודת פת - או מיני מזונות ותבשילי דגן - בערב יום טוב, ברבע האחרון של היום; וכן אין להרבות באכילת מאכלים אחרים, במידה שתגרום לחוסר תאבון בלילה.

[שו"ע תרלט, ג, משנ"ב כב, כה, כו וכו (בהרחבה ע"פ המקור), ושעה"צ ס"ק מד]

זמן מצות אכילת פת בסוכה בלילה הראשון של סוכות, הוא מצאת הכוכבים ועד חצות הלילה, ובדיעבד, יש לקיים את המצוה אף לאחר חצות, עד עלות השחר; אך באופן זה, אין לברך 'לישב בסוכה' אלא אם אוכל יותר מ'כביצה'. ומשעת כניסת החג ועד לקיום המצוה, אין לאכול פת מחוץ לסוכה אף בכמות הפחותה

האם טובלים את החלה בדבש בלילה הראשון של סוכות?

מצה, שהמצוה היא לאכול דווקא אותה; אבל באכילה בסוכה, המצוה היא לקיים את הישיבה בסוכה באופן של קביעות על ידי אכילת פת, וניתן לקיים את המצוה בכל צורה של אכילת פת; ויש שהוסיפו, כי אדרבה, מצוה לטבול את החלה בדבש, משום שמחת יום טוב. ויש שכתב, כי החפץ להחמיר, יאכל תחילה חלה עם 'דבש' כנהוג, ולאחר מכן יאכל 'כזית' ללא דבש.

[משנ"ב תרלט, יט; ביאורים ומוספים דרשו, 29]

באכילת מצה בליל פסח, אין לערב בה מאכל אחר, כדי שלא לבטל את טעמה. ויש מהאחרונים שכתב, שכך גם בעת קיום מצות אכילת פת בסוכה בלילה הראשון של סוכות, אין לערב בה דבר אחר, ולדעתו, אין לטבול את פרוסת החלה בדבש באכילת ה'כזית' הראשון בסוכה.

אולם, רבים חולקים, וסוברים, שדין זה אינו אמור אלא לגבי

* עוגה או תבשיל העשוי מאחד מחמשת מיני דגן, חובה לאוכלם בסוכה, אך אין לברך על אכילתם ברכת 'לישב בסוכה' אלא כאשר הם נאכלים בדרך של 'קביעות'.
* הנמצא בסמוך לסוכתו, יתכן שאינו רשאי לשתות מים מחוצה לה. והמקפיד שלא לשתות מים מחוץ לסוכה בכל אופן שהוא - "הרי זה משובח".
* יש אומרים, שחוסר האפשרות לישון בסוכה יחד עם האשה, פוטר מהשינה בסוכה, ויש אומרים שהוא פוטר רק באופן שהשינה ללא אשתו גורמת לצער משמעותי.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע נמנע הגר"א מאכילת ענבים בראש השנה?

הדעת' היה עץ הגפן, ואדם הראשון נברא בראש השנה, ובאותו היום אכל מעץ הדעת, וכדי לתקן את חטאו, נמנעים מאכילת ענבים ביום זה. ויש שהורה, כי למנהג זה יש להימנע גם מאכילת צימוקים, אלא אם כן הם מעורבים בתבשיל. והחזון איש סבר, שהימנעותו של הגר"א מאכילת ענבים לא היתה על פי הקבלה, אלא משום שהענבים שהיו מצויים במקומו בעונה זו של השנה, היו בוסריים וחמוצים.

[משנ"ב תר, ד; ביאורים ומוספים דרשו, 5-6; פסק"ת הע' 45]

נוהגים שלא לאכול בראש השנה מאכלים חמוצים או חריפים, לסימן טוב, שתתחדש עלינו שנה מתוקה, וכן ראוי להימנע מאכילת פרי בוסר, שאינה סימן טוב. וכמו כן, יש להימנע מאכילת מאכלים המבושלים בחומץ, אולם, אין צורך להימנע מאכילת מאכלים מתובלים בתבלינים חריפים. וכתבו על הגר"א, שנהג להימנע מאכילת ענבים בראש השנה, על פי הקבלה; ויש שנתן טעם לדבר, שלדעת רבי מאיר, 'עץ

הלוח היומי

כ"ט באלול | הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל מאונגוואר בעל 'משנה הלכות' (תשע"א)

יום חמישי לבריאת העולם, ובו נבראו שרצי המים, התנינים וכל עוף כנף למינהם. ביום זה בשנת ג' אלפים של"ב, מת נביא השקר חנניה בן עזור, שהתנבא על נצחון יהודה ועוד. ומאחר וירמיהו הנביא התנבא עליו שימות עוד לפני צאת השנה, ניסה בנו שלמיה להסתירו עד אחר ר"ה, בנסותו להוכיח נגד נבואת האמת של ירמיהו, אך מחמת הריח העז התגלה קלונו.

יארצייט:

תפ"א: רבי שלמה ב"ר יוסף אמאריליו זצ"ל, מסלוניקי, בעל שו"ת כרם שלמה לפני שלמה.
תשי"ז: רבי פרג' ב"ר אברהם חלימי זצ"ל, אב"ד קונסטנטין-אלג'יריה, בעל אורות החיים, לא אמות כי אחיה ועוד.
תש"ע: רבי יעקב יצחק ב"ר יחיאל יהושע רבינוביץ זצ"ל, האדמו"ר מביאלא, בעל אהבת יעקב.
תשע"א: רבי מנשה ב"ר אליעזר זאב קליין זצ"ל, מאונגוואר, בעל שו"ת משנה הלכות.

התפילה האחרונה של השנה

יכוין מאוד בתפילה האחרונה של השנה.

(בן איש חי - שנה א נצבים סעיף ב)

בערב ראש השנה יש להודות במיוחד על כל השנה שעברה וצריך לכוין על כך בברכת "מודים" להודות על שנה של חיים "ועל נסיד ונפלאותיך שבכל עת".

(הגר"ש הומינר זצ"ל - מפנקסו של עבד המלך פרק יב)

נשתדל לכוין מאוד בתפילת מנחה, התפילה האחרונה של השנה, ובברכת "מודים" נודה לה' על שנה של חיים, ועל כל הטובות שעשה עמנו בשנה זו.

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il